

Yıl/Year: 5, Sayı/Issue: 13, Aralık/December 2024, s. 140-152.

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayın Geliş Tarihi: 01-09-2024

Yayımlanma Tarihi: 31-12-2024

ISSN: 2757-6000

FRANZ LISZT'İN VALÉE D'OBERMANN ADLI PİYANO ESERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Doç. Suzan SAYIN

Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Devlet Konservatuarı, Müzik Bölümü
suzan.senol@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9776-7264

Doç. Emrah SAYIN

Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Devlet Konservatuarı, Müzik Bölümü
emrah.sayin@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0298-2891

ÖZET

Franz Liszt'in virtüöz yıllarından sonraki Weimar'da yaşadığı dönemde kendini bestelemeye daha yoğun bir şekilde verdiği ve daha önceki bestelerinin bazılarını yeniden revize ettiği bilinmektedir. Bu eserlerden en önemlilerinden birisi Liszt'in Fransız yazar Étienne Pivert de Ségur'un *Obermann* adlı romanından ilham alarak yarattığı *Valée d'Obermann* adlı piyano eseridir. Bu eser Liszt'in hem doğaya duyduğu hayranlığı hem de kendi içsel yolculuğunu anlatan bir başyapıttır. Eserin ilk versiyonunun içinde yer aldığı 19 parçalık *Album d'un Voyageur* (bir gezginin albümü) ve daha sonra eserin revize edilmiş halinin yer aldığı 26 parçalık *Années de Pèlerinage* (gezi yılları) albümleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bunun yanı sıra yine eser üzerinde müzikal yönden etkili olmuş olan Carl Maria von Weber ve Franz Schubert gibi farklı bestecilerin eserlerine de örneklerle yer verilmiştir. Çalışmada bestecinin kendi müzikal olgunluğunun albümün en çok çalınan ve uzun parçası olan *Valée d'Obermann* örneğindeki seyri ve aynı zamanda görsel sanatlar, edebiyat veya kendinden önceki ve çağdaşı olan bestecilerin etkilerinin harmanlanması sonucu oluşan besteci kimliğine dikkat çekilmiştir. Bunlarla birlikte özellikle on altı ay İsviçre'de geçirdiği dönem içindeki seyahatlerinin Liszt üzerindeki etkileri ve bunun sonucu edindiği izlenimlerin eser üzerindeki yansımaları incelenmiştir. *Valée d'Obermann* adlı parçanın her iki albümdeki versiyonlarının kıyaslanması yanı sıra eserin genel hatlarıyla form yapısı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Liszt, Album d'un Voyageur, Années de Pèlerinage, Valée d'Obermann

A GENERAL OVERVIEW OF FRANZ LISZT'S PIANO WORK VALÉE D'OBERMANN

ABSTRACT

During his Weimar period, following his virtuoso years, Franz Liszt dedicated himself more intensively to composition and revisited several of his earlier works for revision. One of the most significant pieces from this period is *Vallée d'Obermann*, a piano composition inspired by the French writer Étienne Pivert de Sénancour's novel *Obermann*. This work stands as a masterpiece that reflects Liszt's profound admiration for nature as well as his own introspective journey. The first version of *Vallée d'Obermann* was included in the 19-piece collection *Album d'un Voyageur* (Album of a Traveler), while the revised version later appeared in the 26-piece *Années de Pèlerinage* (Years of Pilgrimage). Both collections provide insights into Liszt's evolving musical language. Additionally, the study explores the influences of other composers, such as Carl Maria von Weber and Franz Schubert, whose works contributed musically to Liszt's piece, illustrated with relevant examples. The analysis highlights the trajectory of Liszt's musical maturity as exemplified in *Vallée d'Obermann*, the longest and most frequently performed piece in the album, and emphasizes his synthesis of visual arts, literature, and the stylistic elements of his predecessors and contemporaries. Furthermore, the impact of Liszt's travels, particularly during the 16 months he spent in Switzerland, is examined in relation to the impressions that shaped the composition. The study also undertakes a comparative analysis of the two versions of *Vallée d'Obermann* across the albums, alongside a structural examination of the piece's formal structure. This multifaceted approach underscores the significance of *Vallée d'Obermann* within Liszt's oeuvre as both a reflection of his artistic development and a convergence of Romantic aesthetics.

Keywords: Liszt, Album d'un Voyageur, Années de Pèlerinage, Valée d'Obermann

GİRİŞ

1830'lu yılların başında virtüöz piyanist ve besteci olarak Liszt; Paris'te romantik hareketin en önemli temsilcilerinden birisi olarak büyük bir üne sahipti. Liszt henüz 21 yaşında iken 1832 yılında Paris'te Chopin'in evinde kendisinden altı yaş büyük, evli ve iki çocuklu olan Kontes Marie d'Agoult ile tanıştı. Kontes Marie d'Agoult Liszt ile ilk tanışmalarını şu sözleriyle ifade etmiştir:

"Kapı açıldı ve gözlerim garip bir hayaletle karşılaştı. Hayalet diyorum çünkü bu olağanüstü yaratığın uyandırdığı heyecan başka kelimelerle tarif edilemez. Uzun boylu, çok zayıf, solgun bir yüzü olan, büyük deniz yeşili gözleri su üzerindeki ışık hüzmeleri gibi parıldayabilen; acı çeken ama aynı zamanda kendinden emin yüz hatlarına sahipti. Yürümekten ziyade süzülen bir tavır, tereddütlü bir yürüyüşü, dalgın bir hali vardı, sanki karanlıkta herhangi bir anda kaybolabilecek bir hayalet gibiydi. Bu, karşıma çıkan genç dahinin bana bıraktığı ilk izlenimdi" (Smith, 1984: 89).

Tanışmalarının ardından üç yıl sonra Kontes Marie d'Agoult eşini ve kızını terk etmesiyle birlikte 1835 yılında Liszt ile evlenip arkalarında adeta bir skandal bırakıp bir nevi kaçış olarak İsviçre'nin Cenevre şehrine yerleştiler. Burada 16 ay kadar bir süre yaşadktan sonra Cenevre'den İtalya'ya taşındılar. İsviçre ve İtalya'da geçirdikleri toplam dört yıllık bu süreç, Liszt üzerinde derin bir etki bırakarak 19. Yüzyıl piyano müziğinin en büyük yapıtlarından birisini yaratmaya teşvik etmiştir. 1842'de çoğunlukla

İsviçre'deki seyahatlerinden ilham aldığı, diğler bestecilerin temaları ve halk ezgilerinin de olduğu üç kitap ve on dokuz parçalık bir koleksiyon S. 156 *Album d'un Voyageur'u* (bir gezginin albümü) yayınladı. *Album d'un Voyageur* başlığının ilham kaynağı ise George Sand'in *Lettres d'un Voyageur* (bir gezginin mektupları) başlıklı mektuplarından oluşun kitabının olduğu bilinmektedir. Sand'in bu mektuplardan yedincisini (Sur Lavater et sur une maison déserte) 1835 yılında Liszt'e gönderdiği de bilinmektedir (Arnold, 2002; Ensor-Smith, 1984).

"Bir bütün olarak *Album d'un voyageur*, o dönemde Liszt'in ilgi alanlarını yansıtan zengin bir müzikal portredir. Albüm, özgün eserler, başkalarının temaları üzerine doğaçlamalar ve halk müziği materyaline dayanan parçaların çeşitli bir toplamını temsil eder" (Arnold, 2002: 75).

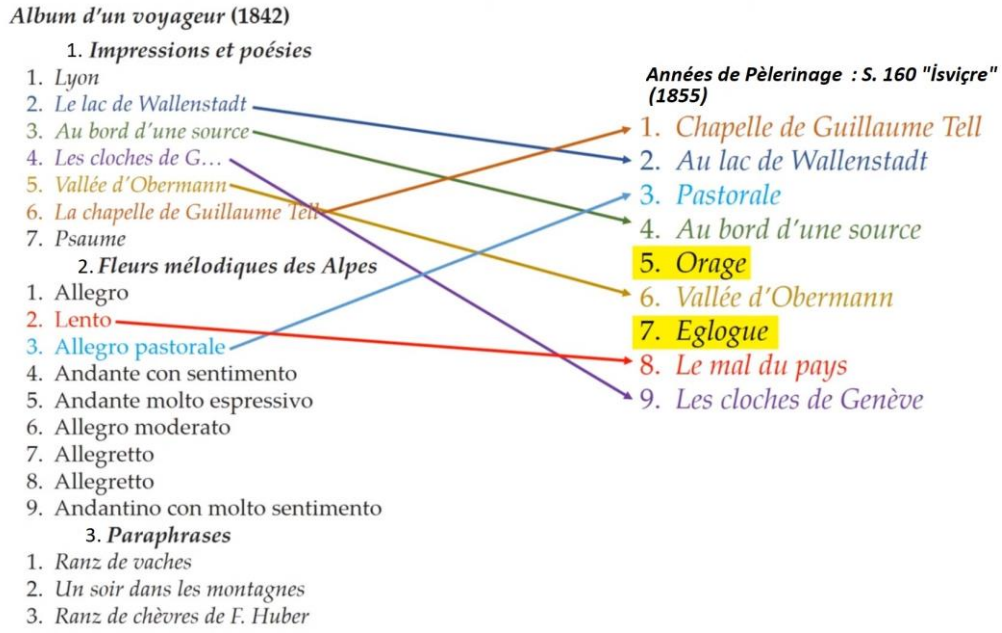
Années de Pèlerinage

Franz Liszt'in dönemi için son derece özgün bir tarzda müzikal bir tür keşfettiği *Années de Pèlerinage* albümü yani *Hac Yılları* veya *Gezi Yılları* olarak da çevrilen solo pişano için bestelediği eser seti 3 bölümden ve 26 parçadan oluşmaktadır. Bu bağlamda albüm 19.yy pişano müziği için devrim niteliğinde iddialı ve büyük bir başyapıt olarak nitelendirilebilir.

"*Années de Pèlerinage* (*Hac Yılları*), Richard Wagner'ın *Nibelung'un Yüzüğü* döngüsüne benzer şekilde, bestecisinin şekillendirilmesine katkıda bulunduğu romantik estetiğın çeşitli yönlerini yansıtan anıtsal bir eserdir. Bu eser, bestecisinin yaşam deneyimlerini müzikal bir ifade olarak sunar ve aynı zamanda, yeni ifade yolları arayışı ile müzik, görsel sanatlar ve edebiyatın entegrasyonuna olan derin ilgisini belgeleyen tek bir eser içinde bu bilinen romantik idealleri barındırır" (Arnold, 2002: 77).

Albümün başlığını Goethe'nin *Wilhelm Meister'in Çıraklık Yılları* adlı romanından ilham alarak belirlediği bilinmektedir. Roman, Wilhelm Meister adlı bir gencin kimliğini keşfetme ve hayatın anlamını arama yolculuğunu anlatır. Aynı zamanda sanat, toplum ve birey arasındaki ilişkileri derinlemesine incelerken gelişim ve olgunlaşma temalarını da işler. Diğler yandan Lord Byron'ın "Childe Harold'un Hac Seyahati" adlı şiirinin de ilham kaynağı olabileceği iddialar arasındadır. Bu edebi eserlerin her ikisi de uzun bir yolculuğun yarattığı kişisel değışim konusunu ele almaktadır. Bu temanın Liszt üzerinde büyük bir etkisi olduğu görülmektedir.

1848-1854 yılları arasında bestelenen ve 1855 yılında yayınlanan ilk sette S.160 *Birinci yıl: İsviçre* başlığı altında toplam 9 parça mevcuttur. Bu dokuz parçadan 1-2-3-4-6-8 ve 9 numaralı parçalar *Album d'un voyageur*'daki bazı parçaların revize edilmiş halleridir, 5 ve 7 numaralı parçalar ise başlı başına yeni birer kompozisyon olarak *İsviçre* albümüne eklenmişlerdir. *Album d'un Voyageur*'dan hangi parçaların hangi isim ve numara ile *Années de Pèlerinage*'da revize edilmiş olarak yer aldıkları şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1 revize parçalar ve numaraları

İkinci set S. 161 *İkinci Yıl: İtalya* başlığı altında 7 parça bulunmaktadır ve 1837-1848 yılları arasında bestelenmiş, 1858'de basılmıştır. Yine bu 7 parçadan 4-5-6 numaralı parçalar 1846 yılında bestelenmiş olan *Tre sonetti del Petrarca*'nın yeniden düzenlenmiş halleridir. *İtalya* albümünde bir alt başlık olarak 1859'da bestelenip, 1861'de basılan S. 162 *Venezia e Napoli* adı altında 3 parça daha mevcuttur. Bu parçalar da bestecinin 1840 yılında yine *Venezia e Napoli* başlığı altında bestelediği parçaların elden geçirilmiş versiyonlarıdır. Piyanist Alfred Brendel kitabında şu şekilde ifade etmiştir: "Liszt virtüözlük dönemine ait kimi zaman karmaşık ve fazlasıyla süslenmiş müziğini, düzenlenmeye ve sadeleştirilmeye ihtiyaç duyuyordu. Daha sonraki yıllarda eserlerine geri döndüğünde, en azından bazı ayrıntıları değiştirmek veya tercihinine bağlı olarak tüm bölümleri yeniden bestelemek, Liszt'in alışkanlığı haline geldi" (Brendel, 2000: 255).

S. 163 *Üçüncü Yıl* olarak bestelediği albümde toplam yedi parça olup 1883 yılında basılmıştır. Bu albümde ilk iki albümden farklı olarak besteci herhangi bir ülke ismi vermemiş ve tüm parçalar yeni bestelenmiş yani daha önceden bestelediği veya revizyondan geçirdiği bir parça bulunmamaktadır. Eserlerin bestelenme tarihleri ve yayınlanma tarihleri arasında zaman farkı bulunmasının nedenini Hamilton şu şekilde ifade etmiştir: "Liszt'in sürekli revizyon yapma alışkanlığı, eserlerin yayımlanmasının gecikmesine neden oldu" (Hamilton, 1996: 2).

Valée d'Obermann

Eser İsviçre başlıklı albümde bulunmakla birlikte İsviçre'deki herhangi bir yere atıfta bulunmuyor, daha ziyade Fransız yazar Étienne Pivert de Senancour'un 19.yy'ın başlarındaki romanı Obermann'a bir gönderme yapmaktadır. Yarı otobiyografik ve

mektuplardan oluşan bir eser olan bu roman, başkahraman Obermann'ın dünyada kendine bir yer bulmaya çalışan genç bir adamın hikayesini anlatır. Obermann, doğanın güzelliklerinden ve insan ilişkilerinin karmaşıklığından derin şekilde etkilenen duyarlı ve içe dönük bir kişiliktir. Breitkopf & Hartel firması tarafından basılan edisyonda eserin notasının öncesinde bir önsöz niteliğinde Senancour'un 4 ve 63 numaralı mektupları paylaşılmıştır.

Vallée d'Obermann.

Que veux-je? que suis-je? que demander à la nature? Toute cause est invisible, toute fin trompeuse; toute forme change, toute durée s'épuise: je sens, j'existe pour me consumer en désirs indomptables, pour m'abreuver de la séduction d'un monde fantastique, pour rester atterré de sa voluptueuse erreur. (Obermann-Lettre 63.)

Indicible sensibilité, charme et tourment de nos vaines années; vaste conscience d'une nature partout accablante et partout impénétrable, passion universelle, indifférence, sagesse avancée, voluptueux abandon; tout ce qu'un cœur mortel peut contenir de besoins et d'ennuis profonds, j'ai tout senti, tout éprouvé dans cette nuit mémorable. J'ai fait un pas sinistre vers l'âge d'affaiblissement; j'ai dévoré dix années de ma vie. (Lettre 4.)

Şekil 2 mektuplar (Breitkopf & Hartel)

Senancour'un yukarıdaki sırayla 63 ve 4 numaralı mektupları:

"Ne istiyorum? Ben kimim? Doğadan ne istemeliyim? ... Her neden görünmezdir, her son aldaticıdır; her form değişir, her zaman dilimi kendini ortaya koyar. Hissediyorum, kontrol edilemeyen arzular tarafından tüketilmek, fantastik dünyanın çekiciliğini içime çekmek ve cezbedici yanılışına hayretle bakmak için varım" (Song, 2019:7).

"Tarifsiz bir şefkat, büyü ve ıstırap dolu boş günlerimiz; her yerde ezici ve her yerde anlaşılmasız olan doğanın muazzam bilinci; evrensel bir tutku, olgun bir bilgelik, haz dolu bir teslimiyet: ölümlü bir kalbin derin ihtiyaçlar ve derin bir yorgunlukla doldurabileceği her şeyi hissettim, hepsi o silinmez gecede içimden geçti. Dekadans çağına doğru uğursuz bir adım attım; hayatımın on yılını tükettim" (Senancour, 1909: 128).

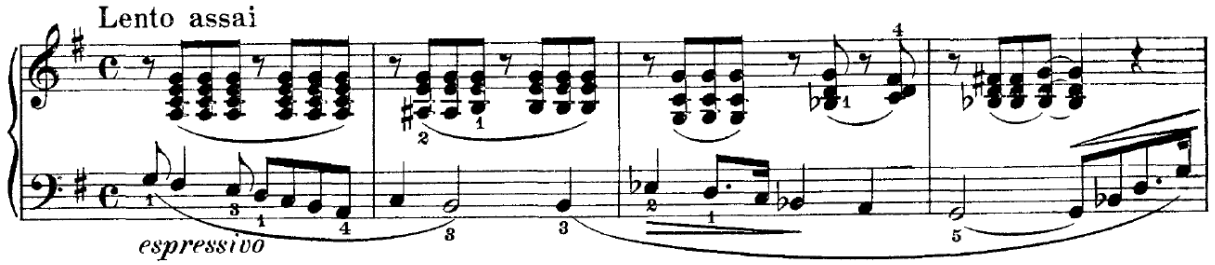
Çalışmanın bu noktasından itibaren eserin form yapısının yanı sıra her iki versiyonun kıyaslanması ve nota üzerindeki bazı önemli müzikal malzemelerin incilenmesine nota kesitleri örneğinde yer verilmiştir.

Valée d'Obermann'ın *Album d'un voyageur*'daki ilk versiyonu revize edilmiş olan haliyle karşılaştırıldığında ana temanın ilk üç notası ile bir giriş yaparak sonat formunda planlanmıştır. "Orijinal *Vallee*, üç inisi notaya (sol-fa#-mi) dayanan bir rapsodik girişle başlayan, mi minör tonundaki monotematik bir sonat hareketidir (Hamilton, 1996: 16)" Revize edilmiş olan halinde yeniden sergi kısmında ana temanın tonikte yani mi minöre dönüşünü atlayarak sonat formundan parçayı bu noktada ayırmış olduğu görülmektedir. (bkz. şekil 5) Ayrıca parçada giriş kısmını da kaldırmış ve direkt olarak ana tema ile başlatmıştır. (bkz. şekil 4) Parçanın neredeyse tamamı bu ana temadan türetilmiş müzikal malzemelerle donatılmıştır. Sergi ve yeniden sergi kısımlarında köprüyü iptal etmiş olduğu ve yeniden sergide birinci tema yerine ikinci tema ile başladığı görülmektedir. (bkz. şekil 5) Yani Liszt'in eseri daha sade bir form yapısına dönüştürdüğü söylenebilir.

Fakat ölçü sayısı bakımından *Années de Pèlerinage* albümündeki versiyonu 7 ölçü daha uzundur.

Şekil 3 Valée d'Obermann, Album d'un voyageur (Breitkopf & Hartel)

Şekil 4 Valée d'Obermann, Années de Pèlerinage (Breitkopf & Hartel)

Birinci Versiyon (Album d'un Voyageur)

GİRİŞ	SERĞİ	GELİŞME	YENİDEN SERĞİ	KODA
1-22	Birinci Tema Köprü İkinci Tema 23-32 33-42 43-75 mi minör sol majör	Resitatif 89-141	Birinci Tema Köprü İkinci Tema 142-49 150-58 159-200 mi minör mi majör	201-209 mi majör

Revize Versiyon (Années de Pèlerinage)

SERĞİ	GELİŞME	YENİDEN SERĞİ	KODA
Birinci Tema 1-74 mi minör	İkinci Tema 75-118 do majör	Resitatif 119-169 mi majör	İkinci Tema 170-207 mi majör 208-16 mi majör

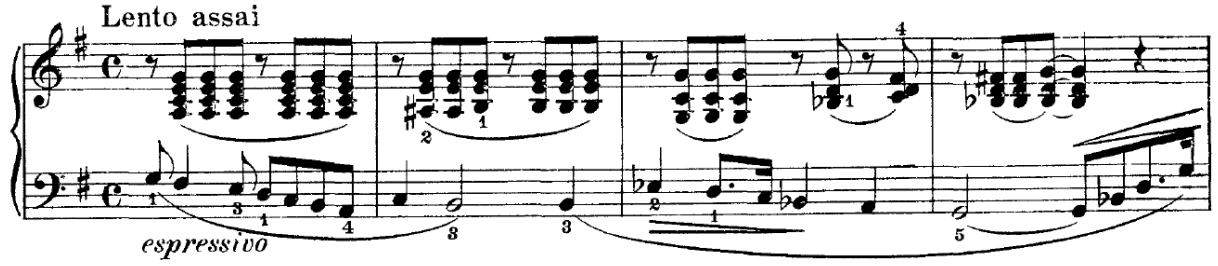
Şekil 5 iki versiyonun form yapıları

İlk versiyonda mi minör ile başlayan armonik yapının dördüncü ölçüde geleneksel bir şekilde ilgili majörü olan sol majöre modülasyon olmuş olduğu görülür. Revize versiyonda ise buradaki armonik yapının mi minörden, sol minöre geçişi ile değiştirildiği görülmektedir. (bkz. şekil 6-7) Rosen bunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Bir tondan diğerine yapılan daha önceki hiçbir değişiklik mi minör ve sol minör akorlarının bu nadir ve cesur bir araya gelişine denk gelmemiştir. On yıl kadar bir süre sonra *Années de pèlerinage*'da Liszt mi minörden sol majöre olan geleneksel geçişi, mi minörden sol minöre olan daha dramatik modülasyonla değiştirdi” (Rosen, 1998: 206).

Şekil 6 Album d'un Voyageur, Valée d'Obermann (Breitkopf & Hartel)

Şekil 7 Années de Pèlerinage, Valée d'Obermann (Breitkopf & Hartel)

Sol elde başlayan ana temanın karakteri ilgili ilk versiyonda daha açıklayıcı ve belirgin bir ifade bulunmaktadır. *Derin bir üzüntü duygusuyla* şeklinde belirtilmiş olan bu ifadenin yerine düzeltilmiş versiyonda *espressivo* yani *duygulu* şeklinde bir ibare koymakla yetinmiştir.

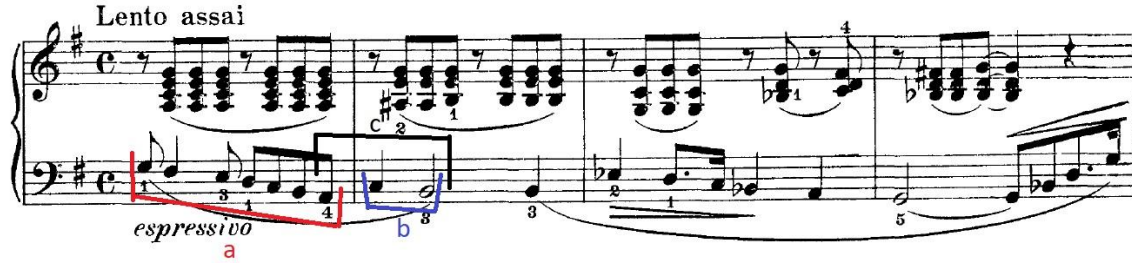
Bu temanın Weber'in mi minör pişano sonatının ilk bölümündeki tema ile benzerlik taşıması dikkat çekicidir ve her iki eserin tonalitesi aynı olmakla beraber aynı elde hatta aynı ses perdesinde (register) olması bir tesadüf olamayacağını kanıtlamaktadır. "Eserin tamamı, Weber'in mi minör Sonatının birinci hareketine benzer bir birinci tema oluşturmak için genişletilen bu figürden geliştirilmiştir" (Hamilton, 1996: 16). Liszt'in Weber'in bu eserinden etkilenmiş olduğu açıkça görülmektedir. (bkz. şekil 8)

Şekil 8 Weber mi minör pişano sonatı (Edition Peters)

"Benedict, ilk bölüm için Weber'in kendi fikirlerini şu şekilde aktarmıştır: sabit melankoli ve umutsuzluk içinde acı çeken birinin durumunu hüzünlü bir şekilde tasvir eder; zaman zaman umut kırıntıları gözlemlense de, bunlar her zaman kararmış ve ezilmiştir" (Lai, 2024).

Bu bilgiler doğrultusunda eserlerin müzikal karakterleri açısından da büyük bir benzerlik olduğu söylenebilir.

Şekil 9 *Années de Pèlerinage, Valée d'Obermann* (Breitkopf & Hartel)

Şekil 9'da gösterilen ana temanın içinde üç ayrı motif mevcuttur. Motif 'a' iniçi bir dizi olarak karanlık atmosferi yaratmaktadır. Bu motifi apojatür şeklinde görülen 'b' motifi takip etmektedir. Motif 'c' ise bu iki motifi birbirine bağlama görevini üstlenmiş haldedir.

Liszt kendi özgün bestelerinin yanı sıra birçok bestecinin eserini piyanoya uyarlamasıyla da bilinmektedir. Bu bestecilerin belki de en başında diğer bestecilere oranla daha fazla eserini transkript yapmış olduğu Schubert yer almaktadır. Liszt, Schubert hayranlığını şu sözleriyle ifade etmiştir: "Duygusal dünyanın büyüğü öyle güçlü ki, neredeyse ustalığınızın büyüklüğünü görmemizi engelliyor" (Brendel, 1976: 74). 1838 yılında yani *Album d'un voyageur*'daki Valée d'Obermann'ın ilk versiyonunu besteledikten önce Schubert'in *Gezgin* anlamına gelen *Der Wanderer* D. 493 başlıklı lied'in de yer aldığı 12 lied'i solo piyano için uyarlamıştır. Sözleri Georg Phillip Schmidt'e ait olan lied'in sözleri şu şekildedir:

"Dağlardan geldim buraya, vadi buharla dolu, deniz uğulduyor, sessizce dolaşyorum, nadiren neşeliyim. Ve bir iç çekiş durmadan soruyor: nerede? Bana öyle geliyor ki burada güneş bile soğuk, çiçekler solmuş, hayat yaşlanmış. Ve kuru gürültülerinde söyledikleri şu: ben her yerde bir yabancıyım. Neredesin sevgili yurdum, aranan, özlenen ama asla bilinmeyen? Umutlarla yemyeşil olan o diyar, o diyar ki güllerimin açtığı yer. Dostlarının dolaştığı, ölümlerimin yeniden hayata kavuştuğu; dilimi konuşan o yer, ah vatan neredesin? Sessizce dolaşyorum, nadiren neşeliyim. Ve bir iç çekiş durmadan soruyor: nerede? Orada, senin olmadığın yerde, işte mutluluk orada!" (Schmidt, 1806).

Bu lied'in sözlerine bakıldığında mutsuz, ruhsal anlamda acı çeken ve bir arayış içinde olan bir karakter göze çarpmaktadır. Étienne Pivert de Senancour'un romanındaki *Obermann* karakteri ile büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Hikayenin yanı sıra lied'in notası incelendiğinde ise Liszt'in etkilenmiş olabileceği oldukça önemli bir müzikal malzeme de dikkat çekmektedir. Motif 'c' ile Schubert'in *Der Wanderer* lied'indeki müzikal yapı birbirinin aynısıdır. Motifin altındaki sözler ise wo-bist-du? yani *neredesin* anlamına gelmektedir. Bu motif eserin çok önemli bir yapı taşı niteliğindedir. Liszt bu müzikal malzemedeki büyük ölçüde etkilenmiş olacak ki eserin revize versiyonunda gelişme bölmesindeki resitatif'in bitişini ve eserin sonunu yine aynı motif

ile sonlandırmıştır. Öte yandan her iki eser arasında tonalite bakımından da benzerlik olması bu etkileşimi bir kez daha kanıtlamaktadır.

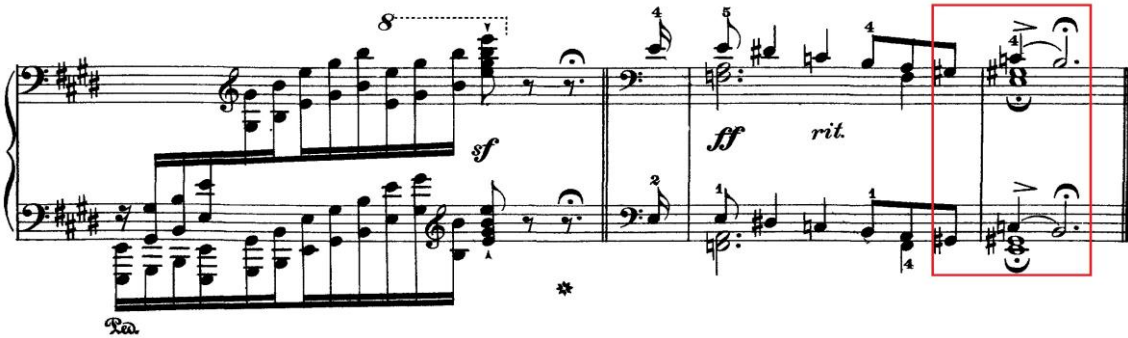
"George Sand'in *Lettres d'un voyageur*'u, Byron'ın *Childe Harold's Pilgrimage*'ı ve Schubert'in çeşitli *Wanderer* temaları Liszt'in düşünce yapısına katkıda bulunmuş olmalı, tıpkı E. P. de Sénancour'un *Obermann*'ın etkisi gibi" (Brendel, 2000: 256).

Şekil 10 Schubert *Der Wanderer* (Breitkopf & Hartel)

Şekil 11 *Valée d'Obermann* gelişme-resitatif bölmesinin sonundaki wo-bist-du motifi (Breitkopf & Hartel)

Şekil 12 *Valée d'Obermann*'ın bitişi wo-bist-du motifi (Breitkopf & Hartel)

Yine Liszt'in etkilenmiş olabileceği bir müzikal malzeme olarak eser içinde dikkat çeken bir diğer örnek: wo? im-mer wo? (nerede olursa olsun) şeklinde notada da görülen kısım Liszt'in eserinde yeniden sergi bölümünde kullanmış olduğu görülmektedir. Her iki eserde de bu motiften sonra görülen bir puandorg işareti ve arkasından sol diyez sesiyle auftakt ile başlaması dikkat çekmektedir.

Şekil 13 Schubert Der Wanderer (Breitkopf & Hartel)

Şekil 14 Valée d'Obermann (Breitkopf & Hartel)

“İlk 118 ölçünün dönüşümleri, düşünceli ve içe dönük bir nitelik taşır. Ancak 119. ölçüde başlayan *Recitativo* ile huzursuz ve enerjik bir arayış başlar; bu bölüm, çalkantılı tremololar ve etkileyici oktavlarla bu mücadeleci ruhu ifade eder. 170. ölçüde mi majörde başlayan zıt bir dönüşüm ise anlamlı bir şeyin bulunduğuna dair huzurlu bir güven hissi taşır. Liszt, 180. ölçüde açılış melodisini tersine çevirerek yüce ve görkemli bir an yaratır ve bu an, doğrudan 188. ölçüde başlayan mutlu bir duruma geçiş sağlar. Bu bölümün etkisi nedeniyle, Humphrey Searle *Vallée d'Obermann*'ı *gerçek bir sevinç marşı* olarak tanımlamıştır. Ancak, coşku anları bulunmasına rağmen, bu sevinç, dramatik bir duraklama ve açılış temasının ani bir şekilde alçalan yeniden ifade edilişiyle trajik bir şekilde kesilir. Bu epifani, nihayetinde bir illüzyondan ibaret olduğunu kanıtlar, çünkü iki artırılmış akorla armonize edilmiş finaldeki alçalan ifade, bu inanılmaz arayışa yürek burkan bir son getirir. Liszt, Obermann rolünde yaşamın cevabını ve aradığı mutluluğu neredeyse bulur ancak bunun bir seraptan ibaret olduğunu fark eder. Liszt, bu arayışı eşsiz bir müzikal şekilde yakalayarak, en başarılı felsefi ve çağrışım dolu eserlerinden birini yaratmıştır. Sıkıntılar, denemeler sonucu umut ve coşku dolu eser trajediyle son bulur. Byron'un önsözdeki sözleriyle: *Ama olduğu gibi, duyulmadan yaşar ve ölürüm / Sesiz bir düşünceyle, onu bir kılıç gibi kınına sokarak*” (Arnold, 2002: 82).

The image displays a musical score for Franz Liszt's "Années de Pèlerinage, Valée d'Obermann". The score is presented in five systems, each with a grand staff (treble and bass clefs). The first system is marked "Lento assai" and "espressivo". The second system is marked "sotto voce". The third system is marked "a tempo" and "ril.". The fourth system is marked "cresc.". The fifth system is marked "rinfor." and "ritard.". The score is annotated with colored brackets: a red bracket highlights the first system, a blue bracket highlights the second system, a green bracket highlights the third system, and a black bracket highlights the fifth system. The page number "34" is visible at the bottom of the fifth system. Below the main score, there is a separate system titled "Liszt - Première Année: Suisse" and "Più lento", which is also annotated with a black bracket.

Şekil 15 *Années de Pèlerinage, Valée d'Obermann* (Breitkopf & Hartel)

Nota daha geniş bir perspektif ile incelendiğinde dört tane cümle yapısından bahsetmek yerinde olacaktır. Nota üzerinde farklı renklerle belirtilmiş olan bu cümleler eser boyunca tekrarlanmaktadır.

SONUÇ

Franz Liszt'in son derece sofistike ve kendine özgü bir müzikal tarzda yarattığı Valée d'Obermann'ın, romantik dönemin ruhunu bütünüyle yansıtarak kişisel duyguların ve içsel yolculuğun dışavurumunu ön plana çıkaran bir eser olduğu gözlenmiştir. Varoluşsal sorgulamalarla kendini bulma çabasını ve bir türlü cevap bulunamayan soruların tasvirini nota üzerinde son derece ustaca işlediği sonucuna varılmıştır. Eserde sürekli bir arayış hissini uyandıran müzikal temaların ve Weber'in piyano sonatının yanı sıra Schubert'in Der Wanderer lied'inden eserin karakterini oluşturan çok önemli bir motifin de kullanıldığı çalışmada tespit edilmiştir. Liszt'in bir piyanist besteci olarak diğer bestecilerin temalarının haricinde edebi eserler, hikayeler, resimler, doğa manzaraları ve olaylarını eserde büyük bir ustalıkla harmanlayarak işlediği görülmüştür. Dönemi için son derece ilerici bir anlayışla cesur armonik yapıları veya modülasyonları kullandığı ve daha özgür bir form yapısı ile eseri revize ettiği sonucu çıkmıştır. Eserin her iki versiyonu da kıyaslandığında: form yapısı ve notasyon bakımından da sadeleşme olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- ARNOLD, B. (2002). *The Liszt Companion*. London: Greenwood Press.
- BRENDEL, A. (1976). *Musical Thoughts and Afterthoughts*. London: Robson Books.
- BRENDEL, A. (2001). *Alfred Brendel On Music*. Chicago: A Capella Books.
- ENSOR-SMITH, B. E. (1984). *A Study of the Personality of Franz Liszt with Special Reference to the Contradictions in His Nature* [Master of Music, Rhodes University]
- HAMILTON, K. (1996). *Liszt Sonata in B minör*. New York: Cambridge University Press.
- ROSEN, C. (1998). *The Romantic Generation*. Cambridge: Harvard University Press.
- SAFFLE, M. (2009). *Franz Liszt: A Research and Information Guide*. New York: Routledge.
- SCHMIDT, G. P. (1806). *Der Wanderer*. Schubertsong.uk.
<https://www.schubertsong.uk/text/der-wanderer-ich-komme-vom-gebirge-her/>
- SCHUBERT, F. (1816). *Der wanderer*. Imslp.org.
[https://imslp.org/wiki/Der_Wanderer%2C_D.489_\(Schubert%2C_Franz\)](https://imslp.org/wiki/Der_Wanderer%2C_D.489_(Schubert%2C_Franz))
- SENCOUR, E. P. (1909). *Obermann*. London: William Rider & Son.
- SONG, S. (2019). *Pictorial and Literary Evocations in the Programmatic Music of Liszt and Debussy*. [Doctor of Musical Arts, University of Kansas]

LAI, H. (2024). *At the piano with Carl Maria von Weber*. Interlude.hk.
<https://interlude.hk/at-the-piano-with-carl-maria-von-weber/>

LISZT, F. (1855). *Années de pèlerinage*. Imslp.org.
[https://imslp.org/wiki/Ann%C3%A9es_de_p%C3%A8lerinage_I,_S.160_\(Liszt,_Franz\)](https://imslp.org/wiki/Ann%C3%A9es_de_p%C3%A8lerinage_I,_S.160_(Liszt,_Franz))

LISZT F. (1842). *Album d'un voyageur*, Imslp.org.
[https://imslp.org/wiki/Album_d'un_voyageur%2C_S.156_\(Liszt%2C_Franz\)](https://imslp.org/wiki/Album_d'un_voyageur%2C_S.156_(Liszt%2C_Franz))

WEBER, C. M. (1822). *Piano sonata no.4*. Imslp.org.
[https://imslp.org/wiki/Piano_Sonata_No.4_in_E_minor%2C_Op.70_\(Weber%2C_Carl_Maria_von\)](https://imslp.org/wiki/Piano_Sonata_No.4_in_E_minor%2C_Op.70_(Weber%2C_Carl_Maria_von))